

Yhteenveto ennakkokommenteista

Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi sidosryhmiltä ennakkokommenteja koskien mahdollista hanketta, jolla päivitetäisiin matkalippujen tarkastajien koulutusvaatimuksia ajantasaiseksi.

Kommenteja annettiin määrääjassa yhteensä 6 kappaletta. Kommentin antoivat **Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymä (HSL), Kuntaliitto, oikeusministeriö, Paikallisliikenneliitto, Tampereen kaupunki ja VR-Yhtymä Oy. Kilpailu- ja kuluttajavirasto ja opetus- ja kulttuuriministeriö** ilmoittivat, ettei heillä ole lausuttavaa asiassa. Lisäksi **Liikenne- ja viestintävirasto** ilmoitti kannattavansa hanketta, muttei kommentoinut hanketta tässä vaiheessa.

Kommenteissa kiinnitettiin huomiota nykyisiin koulutusvaatimuksiin, joita sääntelee liikenne- ja viestintäministeriön asetus matkalippujen tarkastajilta ja tarkastuksessa apuna olevilta järjestyksenvalvojilta vaadittavasta koulutuksesta (876/2006). Nykyiset koulutusvaatimukset koetaan raskaiksi pääkaupunkiseudun ulkopuolella ja niihin toivotaan kevenystä. Lausunnoissa todettiin nykyisten koulutusvaatimusten toimivan hyvin pääkaupunkiseudulla, jossa matkustajamäärä on suurin, mutta pienemmillä alueilla koulutusvaatimukset koetaan raskaiksi ottaen huomioon alhaisemmat matkustajamäärät ja tästä aiheutuva pienempi tarve useille tarkastajille.

Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymä (HSL) katsoo kommentissaan, ettei se vastusta koulutusvaatimusten keventämistä ja niiden muuttamista joustavimmiksi. HSL katsoo nykyisten vaatimusten sopivan hyvin HSL:n tarpeisiin, mutta tiedostaa samalla, että pienemmät joukkoliikennetoimijat kokevat ne varmasti raskaiksi.

Kuntaliitto toteaa kommentissaan kannattavansa koulutusvaatimusten keventämistä ja pitää erittäin hyvänä, että ministeriö on käynnistänyt hankkeen tähän liittyen. Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että nykyiset koulutusvaatimukset soveltuvat hyvin HSL-alueelle, jossa matkustajamäärät ovat ylivoimaisesti suurimmat. Etenkin pienempien kaupunkien osalta kaivattaisiin joustavuutta. Nykyiset koulutusvaatimukset ovat kalliit ja raskaat kaupungeille, joissa on tarve vain muutamalle tarkastajalle kerrallaan. Kuntaliitto tuo myös esiin sen, että valmistelussa tulisi kiinnittää huomiota myös koulutuksen keventämiseen muun muassa mahdollistamalla etäkoulutus osana koulutusta, tarkastelemalla koulutuksen pituutta ja lisäämällä joustoa koulutuksen rakenteessa (esim. oppituntiopetuksen ja työharjoittelun suhde) sekä lukemalla koulutettavan hyväksi aiempi soveltuva koulutus.

Oikeusministeriö kiinnittää kommentissaan huomiota kielitaitolain (2003/424) soveltumiseen tarkastustoiminnassa. Oikeusministeriön mukaan tämän vuoksi on keskeistä, että valmistelussa huomioidaan kielitaitolaki ja pyritään varmistamaan, että tarkastajat, jotka käyttävät merkittävää julkista valtaa ja joiden toiminta vaikuttaa yksilön oikeusturvaan, ovat kielitaidoltaan kykeneviä vastaamaan kuntien tarpeisiin.

Paikallisliikenneliitto kiittää kommentissaan liikenne- ja viestintäministeriötä hankkeen käynnistämisestä. Paikallisliikenneliitto toteaa, että matkalippujen tarkastajien koulutus on nykyään kallis ja raskas järjestää pienempien joukkoliikennealueiden tarpeisiin, eikä koulutusta tällä hetkellä toteuta muut toimijat kuin HSL tarkastajilleen. Paikallisliikenneliitto toteaa, ettei koulutusvaatimusten joustavoittaminen estäisi HSL:ää säilyttämästä koulutustaan nykyisellään.

Paikallisliikenneliitto katsoo, että lähtökohtana lipuntarkastajan työssä suoriutumiselle on tunnistaa, mitä osaamista lipuntarkastajan tehtävässä vaaditaan sekä mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tarkastajilla on. Lisäksi säädöshankkeen yhteydessä tulisi tarkistaa koulutuksen määrä ja sisältö, harkita oppituntiopetuksen vähentämistä ja työharjoittelun suhteellisen osuuden lisäämistä sekä sallia oppituntiopetus etä- ja verkko-opetuksena.

Paikallisliikenneliitto tuo esiin myös mahdollisuuden siitä, että pienemmillä paikkakunnilla lipuntarkastajien työnkuvaan voisi sisältyä myös muutakin kuin pelkästään lipuntarkastusta. Tehtäviin voisi sisältyä esimerkiksi pysäköinninvalvonta ja joukkoliikenteen sopimuksen mukaisen laadun toteutumisen seuranta.

Tampereen kaupunki esittää kommentissaan, joka on laadittu yhteistyössä Tampereen Poliisiammattikorkeakoulun ja Tampereen seudun ammattiopiston kanssa, koulutussuunnitelmaa matkalippujen tarkastajien koulutukselle. Ehdotettu koulutussuunnitelma sisältäisi ainakin seuraavia asiakokonaisuuksia: 1) tarkastusalueen joukkoliikenne, 2) tarkastusalueen matkalippujärjestelmä, 3) tarkastustoimintaa koskeva lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö, 4) tarkastustoiminta käytännössä, 5) asiakaspalvelu ja 6) onnettomuustilanteissa toimiminen. Kohtien 1,2,4,5 ja 6 asiakokonaisuuksien tuntikehysten tulisi olla 21 oppituntia ja kohdan 3 tuntikehysten minimissään 12 oppituntia. Yhteensä opetukseen tulisi sisällyttää 33 tuntia luentomuotoista lähi- tai etäopetusta sekä 35 tuntia työhön opastamista käytännössä.

VR-Yhtymä Oy kannattaa kommentissaan matkalippujen tarkastajien koulutusvaatimusten keventämistä ja niiden muuttamista joustavammaksi. VR on aloittanut yksityisoikeudelliseen valvontamaksuun perustuvan matkalippujen tarkastustoiminnan, ja se kouluttaa itse oman henkilökuntansa tarkastusprosessiin. VR:n koulutus on muutaman päivän pituinen verkkokurssi.

Kommentissaan VR ehdottaa tarkastusoikeuden laajentamista myös muihin joukkoliikenteen toimijoihin ja esittää, että VR:lle myönnettäisiin vastaavanlaiset tarkastusoikeudet kuin HSL:llä on nykyisin. Myös VR uskoo, että kevyemmistä koulutusvaatimuksista olisi hyötyä pienemmille liikenteenharjoittajille. VR katsoo lisäksi, että koulutuksen laajuus tulisi pääasiassa toimijoiden itsensä päätettäväksi.